

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
Informacije za učence in starše

2012/2013

OSNOVNA ŠOLA

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

informacije za učence in starše

OSNOVNA ŠOLA

Nacionalno preverjanje znanja

Informacije za učence in starše

© Državni izpitni center 2012

Izdal in založil: Državni izpitni center

Pripravil: Državni izpitni center; potrdila: Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

Oblikovanje platnice: Barbara Železnik Bizjak

Fotografije: Buenos Dias, OŠ Ledina

Ilustracije: Tomaž Verbič Šalomon

Lektoriranje: Bernarda Krafogel

Prelom: Peter Škrlj

Tisk: Littera Picta d. o. o.

Enajsta dopolnjena izdaja

Naklada: 38.500 izvodov

Ljubljana, september 2012

Publikacija je brezplačna.

Nacionalno preverjanje znanja
Informacije za učence in starše

OSNOVNA ŠOLA

DRAGI UČENCI, SPOŠTOVANI STARŠI!

Kakor v mnogih drugih državah tudi v Sloveniji izvajamo nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli. To pomeni, da učence in učenci ob koncu triletnih vzgojno-izobraževalnih obdobj osnovnega šolanja rešujejo poseben izbor nalog, ki naj pokaže, koliko obvladajo znanje, predpisano z učnimi načrti. Po sedanji zakonodaji se tako preverjanje opravlja ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Preverjanje ob koncu drugega obdobja se tako izvaja ob koncu 6. razreda osnovne šole, in sicer ga po predpisanem postopku pripravijo šole same. Z njim se preverja znanje iz matematike, slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oziroma madžarščine) in tujega jezika. Nacionalno preverjanje znanja ob koncu 6. razreda je prostovoljno in ga opravljajo le tiste učence in učenci, ki se zanj odločijo.

Preverjanje ob koncu tretjega obdobja se izvaja ob koncu 9. razreda. Tu se preverja znanje iz slovenščine (na narodno mešanih območjih iz italijanščine oziroma madžarščine), matematike in tretjega predmeta, ki ga vsako leto določi minister, pristojen za šolstvo. Preverjanje ob koncu 9. razreda osnovne šole je obvezno za vse učence (razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, ker je za te učence opravljanje prostovoljno).

Temeljni smisel takega preverjanja znanja je, da vsi skupaj – učence in učenci s starši, učitelji in šole, pa tudi država – preverimo, kako uspešni smo pri doseganju ciljev in standardov, določenih z učnimi načrti, ter kakšna je kakovost poučevanja in učenja. Tako lahko pravočasno naletimo na morebitne pomanjkljivosti in jih sproti odpravimo, hkrati pa lahko odkrijemo, kje smo posebno dobri ter kaj bi kazalo podpirati in razvijati tudi v prihodnje.

Dosežki ob koncu 6. razreda so za učence in učence lahko koristni, ker jim pokažejo njihova močna področja, pa tudi, katerim od teh bi bilo treba med osnovnošolskim izobraževanjem posvetiti več pozornosti. Oboje je v prid učencem in staršem pri odločanju za raven nivojskega pouka v zadnjem obdobju osnovne šole, šoli pa tudi pri individualizaciji pouka in vseh drugih oblikah diferenciacije. Čeprav nacionalno preverjanje znanja ob koncu 6. razreda ni obvezno, bo za večino učenek, učencev in njihovih staršev vendarle zanimivo in koristno.

Dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu 9. razreda ne vplivajo na končni uspeh v osnovni šoli, na prehod v srednje šole pa le v nekaterih točno določenih primerih. Denimo tedaj, kadar ima več kandidatov na spodnji meji v izbirnem postopku enak seštevek zaključnih ocen iz obveznih predmetov 7., 8. in 9. razreda. Le tedaj se upošteva tudi dosežek pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodnostno mešanih območjih in matematike, če se učence, učenci in njihovi starši s tem strinjajo.

Udeležba pri nacionalnem preverjanju znanja naj bo zato predvsem priložnost, da preverite, kakšno je vaše znanje na posameznih področjih, in ga primerjate z znanjem vrstnikov po vsej Sloveniji. Dosežki vam lahko predvsem pokažejo, kako kakovostno je vaše učenje in na katerih področjih ste najmočnejši. Morda dobro sklepate, povezuje in primerjate ali pa so vaše prednosti kje drugje. Tega vam seveda ne bodo povedali odstotki in točke, temveč v pogled v način reševanja posameznih nalog. Vaše učiteljice in učitelji vam bodo pomagali s pojasnilom, katere spretnosti in kateri načini reševanja so pomembni pri posameznih nalogah ter kako vam gre do rok. Take informacije vas lahko usmerjajo pri iskanju za vas najučinkovitejšega učenja.

V tej knjižici boste našli nekatere podrobnejše informacije v zvezi s potekom nacionalnega preverjanja znanja. Na vprašanja, ki bodo ostala brez odgovorov, vam bodo gotovo radi odgovorili na šolah, lahko pa si pomagate tudi z informacijami na spletnih straneh Državnega izpitnega centra (www.ric.si) in Zavoda Republike Slovenije za šolstvo (www.zrss.si). Na sredi knjižice boste našli ilustriran pogovor med učencem in učiteljico o tem, kakšen je pomen in kako si razlagamo dosežke nacionalnega preverjanja znanja.

Drage učenke, učenci in starši, želimo vam uspešno šolsko leto in kar najboljši dosežek pri nacionalnem preverjanju znanja, da vam bo v spodbudo za uspešno delo tudi v prihodnje.

Dr. Janez Bečaj,
predsednik Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

2. KAJ JE NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA?

Nacionalno preverjanje znanja je poseben postopek, izpeljan tako, da vsi učenci v državi na isti dan rešujejo enake naloge pod enakimi pogoji. Naloge pripravijo učitelji skupaj z drugimi strokovnjaki za posamezne predmete in strokovnjaki za sestavljanje preizkusov znanja. Preverja se le tisto znanje, ki ga vsebujejo učni načrti, in na način, ki ga učenke in učenci poznajo iz vsakdanjega šolskega dela. Naloge se vrednotijo po enotnih, posebej pripravljenih kriterijih.

2.1 ČEMU NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA, KAJ ŽELIMO Z NJIM DOSEČI?

Temeljni cilj nacionalnega preverjanja znanja je pridobiti dodatno informacijo o znanju učencev. Namenjena je učencem, njihovim staršem, učiteljem, šolam in sistemu na nacionalni ravni.

Z nacionalnim preverjanjem znanja želimo:

- prispevati k boljši kakovosti učenja, poučevanja in znanja,
- učinkovito sprotno preverjati kakovost učnih načrtov,
- pripomoči k zagotavljanju enakih izobraževalnih možnosti za vse učence in učence,
- prispevati k enotnejšim merilom učiteljevega ocenjevanja znanja,
- razvijati sposobnost učenk in učencev za kritično presojo lastnih dosežkov.

Tretji predmet pri nacionalnem preverjanju znanja v 9. razredu v skladu s 64. členom Zakona o osnovni šoli minister določi tako, da v septembru izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega sveta Republike Slovenije za splošno izobraževanje izbere največ štiri predmete, iz katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja. Ti predmeti se nato preverjajo na štirih vzorcih vseh slovenskih šol, in sicer tako, da se na vsaki šoli preverja le po en predmet. Kateri tretji predmet se preverja na posamezni šoli, določi v začetku marca minister. To pomeni, da učenci ob koncu osnovne šole ne opravljajo preverjanja iz vseh štirih tretjih predmetov, ampak le iz enega. Lahko pa preverjanje znanja iz preostalih treh tretjih predmetov samostojno izvede šola sama takoj po končanem uradnem preverjanju, če tako želi. Tako je šolam omogočeno, da lahko vsako leto z nacionalnim preverjanjem znanja preverijo znanje svojih učencev iz skupno šestih predmetov: poleg matematike in slovenščine (na narodno mešanih območjih italijanščine oziroma madžarščine) še iz štirih tretjih predmetov.

Še vedno velja, da je opravljanje nacionalnega preverjanja znanja, enako kakor v lanskem šolskem letu, obvezno za vse učence 9. razreda (razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, ker je za te učence opravljanje prostovoljno) in prostovoljno za vse učence 6. razreda.

Učencem 9. razreda se k nacionalnemu preverjanju znanja ni treba prijavljati s posamično prijavo (ker je obvezno za vse, razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, ki se prijavljajo posamično na šoli), učenci 6. razreda pa oddajo prijavnico na šoli, če se prostovoljno odločijo za opravljanje nacionalnega preverjanja znanja. Za učence s posebnimi potrebami velja, da morajo izpolniti obrazec Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (za vsako obdobje posebej).

Nacionalno preverjanje znanja se opravlja samo pisno ter traja pri posameznem predmetu najmanj 45 in največ 90 minut.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev ter so v skladu s Pravilnikom o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli izraženi v točkah in odstotnih točkah. Na tem mestu je treba poudariti, da bodo šole ob koncu šolskega leta od Državnega izpitnega cen-

tra prejele še nadaljnje, kvalitativne oziroma opisne informacije o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja. To izvira iz pobud, da se dodatna informacija o doseženem znanju, kar je osnovni namen nacionalnega preverjanja znanja, poglobi ter kot taka pomaga učiteljem, učencem in staršem pri ugotavljanju močnih in šibkih področij učenja ter usvajanja učne snovi, pa tudi pri pripravah na novo šolsko leto.

Podroben opis načina opravljanja nacionalnega preverjanja znanja najdete v vsakoletnih Navodilih za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, ki so objavljena na spletnih straneh Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

2.2 KDAJ BODO UČENCI OPRAVLJALI NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA?

Nacionalno preverjanje znanja se izvede praviloma v maju tekočega šolskega leta. Učenci 9. razreda, ki se ga zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne bodo mogli udeležiti v rednem roku, bodo imeli možnost preveriti svoje znanje v naknadnem roku, praviloma junija. Datumi za tekoče šolsko leto so določeni s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju, ki jih izda minister, pristojen za šolstvo in so objavljeni na spletnih straneh Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport: [www.mizks.gov.si/Delovna področja/direktorat za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo/osnovno šolstvo/šolski koledar za osnovne šole/šolsko leto - šolski koledar II. del/](http://www.mizks.gov.si/Delovna_podrocja/direktorat_za_predskolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/solski_koledar_za_osnovne_sole/solsko_leto_-_solski_koledar_II._del/).

2.3 ALI NAJ BI SE UČENCI POSEBEJ PRIPRAVLJALI NA NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA?

Za nacionalno preverjanje znanja niso potrebne nobene posebne priprave in prav tako ni poskusnega preverjanja. Namen namreč ni ocenjevati znanje posameznih učencev in njihov dosežek nima vpliva na šolske ocene, na prehod v srednje šole pa le izjemoma ob privolitvi učencev oziroma staršev. Z nacionalnim preverjanjem znanja želimo dobiti vpogled, koliko v Sloveniji uresničujemo cilje, ki smo jih postavili z učnimi načrti, in pomagati učencem, da dobijo dodatne informacije o svojem znanju. Zlasti učiteljem pa želimo poleg tega omogočiti, da lahko tudi na podlagi teh podatkov izboljšujejo kakovost svojega dela.

Najboljša podpora učencem pri nacionalnem preverjanju znanja je zato ravnanje in spodbuda staršev, ki je tudi sicer pomembna za uspeh otrok v šoli, in sicer:

- sprotno spremljanje otrokovega šolskega dela,
- stalen stik z učitelji in drugimi strokovnimi delavci šole,
- spodbuda in pomoč pri vsakdanjih šolskih obveznostih,
- pohvale za otrokov trud in prizadevanje,
- razumevanje otrokovih težav in pomoč pri njihovem premagovanju,
- izražanje naklonjenosti otroku tudi, ko mu ne gre, kakor bi si želeli.

2.4 KAKŠNO BO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA ZA UČENCE S POSEBNIMI POTREBAMI?

Do prilagojenega izvajanja so upravičeni le učenci z odločbami o usmeritvi in tisti, pri katerih so opravičljivi razlogi za prilagoditve (npr. poškodbe), nastali pred kratkim. Podrobnejša navodila za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja so sestavni del Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli.

Prilagoditve so vezane na obliko preizkusa (npr. prevod v brajevo pisavo) in način izvajanja (npr. podaljšan čas pisanja, prisotnost pomočnika), sicer pa preizkus ostane enak in preverja znanje na ravni, primerni za učence, ki se izražajo po programih z enakovrednim izobrazbenim standardom. Učencu s posebnimi potrebami pripada ena oblika prilagojenega preizkusa znanja iz preglednice mogočih prilagoditev, ki je objavljena v Navodilih za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.

Prilagoditve pri nacionalnem preverjanju znanja so odvisne od motnje oziroma primanjkljaja, opredeljenega v odločbi o usmeritvi. Za učenca se iz preglednice mogočih prilagoditev izbere samo take, ki jih dopušča oziroma opredeljuje z odločbo opredeljena motnja ali primanjkljaj.

2.5 KAKŠNO BO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA ZA UČENCE, KI SO VKLJUČENI V PRILAGOJENE IZOBRAŽEVALNE PROGRAME Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM?

Prostovoljno se nacionalnega preverjanja znanja ob koncu 6. razreda in ob koncu 9. razreda lahko udeležijo tudi učenci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v prilagojene izobraževalne programe z nižjim izobrazbenim standardom, v skladu s 67. členom Zakona o osnovni šoli.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja za učenca nimajo nobenih posledic glede njegovega nadaljnega izobraževanja in napredovanja. Pomagajo pa, ob interpretaciji razrednika ali učitelja posameznega predmeta, razumeti močne in šibke strani učenčevega znanja in potrebnost njegovega nadaljnega prizadevanja ter objektivizirajo znanje primerjalno z njemu enakimi vrstniki.

Tudi za učence s posebnimi potrebami so cilji nacionalnega preverjanja znanja isti kakor za nacionalno preverjanje nasploh in so predstavljeni v točki 2.1. Podrobnejša navodila za njegovo izvajanje za učence, ki so vključeni v prilagojene izobraževalne programe z nižjim izobrazbenim standardom, so sestavni del Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli.

2.6 KAKO BO POTEKALO VREDNOTENJE PREIZKUSOV PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA?

Ob vsakem preizkusu znanja sestavljavci (t. i. predmetne komisije za posamezne predmete, iz katerih se opravlja nacionalno preverjanje znanja) pripravijo podrobna navodila za njegovo vrednotenje. Vrednotenje ob koncu 6. razreda

v skladu z navodili organizira šola sama, ob koncu 9. razreda pa ga organizira in izvede Zavod RS za šolstvo, prav tako v skladu z navodili. V tem postopku učitelj, ki vrednoti preizkus, ni seznanjen z identiteto učenca, ki je preizkus opravljal.

2.7 KDAJ IN KAKO LAHKO UČENCI IN NJIHOVI STARŠI POGLEDAJO UČENČEV OVREDNOTENI PREIZKUS NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA?

Učenci in njihovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčev ovrednoteni preizkus nacionalnega preverjanja znanja, in sicer v učiteljevi prisotnosti na šoli in v roku, določenem s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju. Šola v okviru tega roka natančneje določi čas, ko se starši lahko seznanijo z dosežki svojega otroka.

2.8 KDAJ IN KAKO BODO UČENCI IN NJIHOVI STARŠI OBVEŠČENI O UČENČEVIH DOSEŽKIH PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA?

Osnovna šola učence 6. razreda pisno obvesti o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja s posebnim obvestilom, učencem 9. razreda pa se dosežki, ki so izraženi v točkah in odstotnih točkah, vpišejo v zaključno spričevalo, ustno pa so obveščeni že ob pregledu ovrednotenih preizkusov.

2.9 ALI JE DOSEŽEK NA NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA ISTO KOT ŠOLSKA OCENA?

Velja splošno pravilo, da dosežka na nacionalnem preverjanju znanja ni mogoče spremeniti v šolsko oceno. Razloga za to sta vsaj dva. Prvi je ta, da dosežek na nacionalnem preverjanju znanja pokaže le del tistega znanja, ki ga je mogoče preveriti pisno. V njem torej ni upoštevano tisto znanje, ki ga je mogoče preveriti le ustno ali praktično. Do največjih razlik med dosežkom na nacionalnem preverjanju znanja in šolsko oceno zato lahko pride pri predmetih, kot so športna, likovna in glasbena vzgoja, tehnika in tehnologija, v manjši meri pa tudi pri vseh jezikih (govorne sposobnosti), pri fiziki in pri kemiji (eksperimentiranje). Drugi razlog pa je ta, da nacionalno preverjanje znanja pokaže znanje učencev v določenem trenutku, medtem ko šolske ocene običajno odražajo način in uspešnost dela preko celega šolskega leta. Seveda pa lahko oboje primerjamo in ob večjih odstopanjih tudi ugotavljamo, zakaj je do njih prišlo. Učitelji vam bodo pri iskanju pojasnil radi pomagali.

Iz dosežkov nacionalnega preverjanja lahko na primer ugotovimo, katere vsebine učnega načrta učenci obvladajo bolje in katere slabše, ali učenci dovolj dobro poznajo osnovna dejstva ter kako jih razumejo, ali jih znajo uporabljati (kritično primerjati, analizirati, sklepati, uporabiti v novih situacijah, se odločati, iskati nove izvirne rešitve in podobno). Na ta način lahko preverjamo, če so obstoječe oblike poučevanja in učenja dovolj dobre ali pa bi jih bilo potrebno spremeniti.

2.10 KAKŠNA BO OPISNA INFORMACIJA O DOSEŽKIH UČENCEV PRI NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA ZA ŠOLE IN UČITELJE?

Šole bodo ob koncu šolskega leta prejele še zbirne opisne informacije o dosežkih učencev za predmete, iz katerih so njihovi učenci opravljali nacionalno preverjanje znanja. Tako se bodo seznanile z državnim in šolskim povprečnim dosežkom pri posameznem predmetu pa tudi po posameznih nalogah v preizkusih.

Prejele bodo grafične predstavitve vseh dosežkov v državi in dosežkov na šoli ter Opisno informacijo o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja in specifikacijske tabele s kvalitativnimi podatki, v katerih je vsaka naloga v preizkusu natančneje opisana z več vidikov.

Grafične predstavitve vseh dosežkov v državi in dosežkov na šoli ponazarjajo dosežke učencev v odstotnih točkah, porazdeljenih od najnižjega do najvišjega. Za vsak dosežek je s stolpičem prikazano število učencev v državi oziroma na šoli, ki so pri preizkusu imeli ta dosežek. V predstavitvah bodo označena štiri območja dosežkov: nižji, srednji, višji in najvišji dosežki.

Učitelji in strokovnjaki, ki so sestavljali preizkus, bodo s podrobnejšo analizo pripravili kvalitativne opise znanja, ki ga v splošnem predstavljajo dosežki v državi na teh območjih. Šole in posamezni učenci bodo s primerjavo svojega dosežka in tako pripravljenih opisov dosežkov (oziroma znanja, ki ga ti predstavljajo) lahko ugotavljali svoja močna in šibka področja v znanju, ki ga je meril preizkus. Opisna informacija o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja bo dosegljiva tudi na javno dostopnih spletnih straneh Državnega izpitnega centra (www.ric.si).

Na tem mestu želimo poudariti, da podatki o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja iz več razlogov niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. V 64. členu Zakona o osnovni šoli je izrecno določeno, da se podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja ne smejo uporabiti za razvrščanje šol.

2.11 KAKŠNI SO ROKI HRANJENJA DOKUMENTACIJE O NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA?

Dokumentacija o nacionalnem preverjanju znanja se hrani v arhivu šole najmanj eno leto po opravljenem preverjanju znanja. Šola na pisno zahtevo učenca ali njegovih staršev pred uničenjem dokumentacije lahko izroči učencu pisne naloge, povezane z nacionalnim preverjanjem znanja.

Podatki o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja bodo, poleg drugih podatkov v skladu z zakonodajo, vpisani v matični list učenca, ki ga šola hrani trajno.

ZAKAJ PIŠEMO NPZ?

Učiteljica: Si zadovoljen z dosežkom?

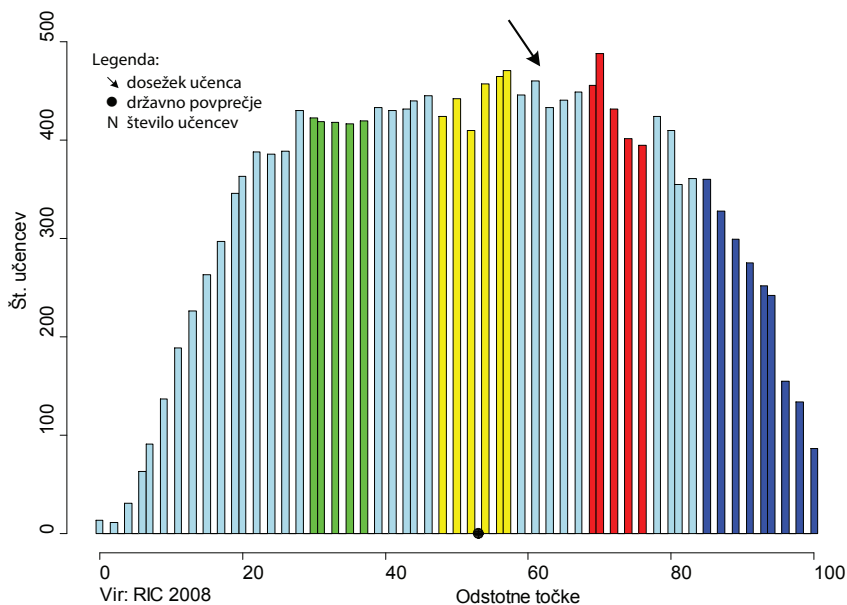
Učenec: Ne vem. Kaj sploh pomeni, da sem pisal 34 točk?

Učiteljica: Pogledj graf dosežkov v državi. To je porazdelitev odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji, ki so pisali NPZ iz matematike.

Učenec: Kaj pa so odstotne točke?

Učiteljica: Če si pisal 34 točk od 54 možnih, pomeni, da si dosegel 63 odstotnih točk. Odstotne točke dobiš tako, da dosežene točke deliš z vsemi možnimi točkami in pomnožiš s 100. Tvoj dosežek prikazuje puščica.

Graf dosežkov v državi: Porazdelitev odstotnih točk vseh učencev v Sloveniji pri predmetu matematika (NPZ 2008, N = 18805)

Učiteljica: Učenci, ki so levo od tvojega dosežka, so imeli nižje število odstotnih točk, učenci, ki so desno, pa višje. Iz grafa dosežkov v državi lahko razbereš, da je več tistih učencev, ki so dosegli nižje število odstotnih točk.

Učenec: Kaj pa pomeni okrogla pika?

Učiteljica: Ta pika predstavlja povprečno število odstotnih točk za vse učence v Sloveniji. Razbereš lahko, da je to povprečje približno 53 odstotnih točk.

Učenec: Zakaj so na grafu različne barve?

Učiteljica: Stolpčki na grafu so obarvani različno, ker označujejo posebej izbrana območja nižjih, srednjih, višjih in najvišjih dosežkov. Sliši se zapleteno, vendar je pravzaprav preprosto: zeleno obarvani stolpčki predstavljajo učence, katerih dosežki so približno na spodnji četrtini razvrstitve dosežkov, rumeni učence z dosežki približno na sredini, rdeči učence z dosežki približno na zgornji četrtini, modri stolpčki pa predstavljajo učence z dosežki v zgornji desetini. Svetlo modri stolpčki predstavljajo vse ostale učence.

Učenec: Zakaj pa je to pomembno?

Učiteljica: Ta območja so posebej izbrana zato, da lahko dosežke pri preizkusu, ki predstavljajo določeno raven znanja, opišemo s konkretnimi nalogami, ki so jih učenci na teh območjih uspešno reševali.

Učenec: V zelenem območju so torej naloge, ki so jih uspešno reševali skoraj vsi učenci?

Učiteljica: Tako je.

Učenec: Ali mi lahko pokažete primer naloge iz tega območja?

Učiteljica: Seveda. Skoraj vsi učenci so znali kvadrirati decimalno število.

Izračunaj: $0,4^2 =$

Učenec: Učenci z dosežki v rumenem območju so dosegli višje število odstotnih točk kot učenci v zelenem območju. Ali to pomeni, da so naloge v rumenem območju zahtevnejše od nalog v zelenem območju?

Učiteljica: Tvoje razmišljanje je pravilno. Da si boš lažje predstavljal, si oglejva nalogo iz rumenega območja. Ta naloga preverja deljenje ulomkov.

$$\text{Izračunaj: } \frac{5}{6} : \frac{1}{12} = \frac{5}{6} \cdot \frac{12}{1} = \frac{5 \cdot 2 \cdot \cancel{6}}{\cancel{6} \cdot 1} = \frac{10}{1} = 10$$

1	1
---	---

Učenec: Ta naloga pa res ni težka, čeprav je naloga iz zelenega območja še lažja.

Učiteljica: Pogledj, tvoj dosežek je nad rumenim območjem. Učencem s podobnim dosežkom kot je tvoj, se naloge iz zelenega in rumenega območja večinoma ne zdijo zahtevne.

Učenec: Katere naloge pa so bile bolj zahtevne za reševanje?

Učiteljica: Na primer naloge iz rdečega območja. Oglejva si še eno od teh, ki preverja razumevanje besedilnega geometrijskega problema.

Ravno pot na dvorišču smo tlakovali s kvadratnimi betonskimi ploščami z dolžino stranice pol metra. Porabili smo 15 plošč. Položili smo jih v eno vrsto tako, da je razdalja med sosednjima ploščama 3 cm. Tudi razdalji od začetka poti do prve plošče in od zadnje plošče do konca poti, sta vsaka po 3 cm. Način polaganja plošč kaže slika. Koliko metrov meri celotna pot?

Reševanje: $0,5m \cdot 15 + 0,03m \cdot 16 = 7,5m + 0,48m = 7,98m$

Odgovor: Celotna pot meri 7,98 metrov.

4	4
---	---

Učenec: Res je. To ni lahka naloga.

Učiteljica: Vendar so naloge iz modrega območja še zahtevnejše.

Učenec: Ali res? Ali mi lahko navedete še primer naloge, ki sodi v modro območje?

Učiteljica: Ja seveda. To je zahtevnejša naloga. Preverja razumevanje problema v življenjski situaciji.

Jaka in njegov oče skupaj tehtata 99 kg. Če bi oče shujšal za 3 kg, bi bil trikrat težji od Jaka. Koliko kilogramov tehta Jaka in koliko njegov oče?

Reševanje: $Jaka + oče = 99 \text{ kg}$ $oče - 3 \text{ kg} = 3 \cdot Jaka$
 $Jaka + 3 \cdot Jaka + 3 \text{ kg} = 99 \text{ kg}$ $4 \cdot Jaka = 96 \text{ kg}$

Odgovor: Jaka tehta 24 kg, njegov oče pa 75 kg.

3	3
---	---

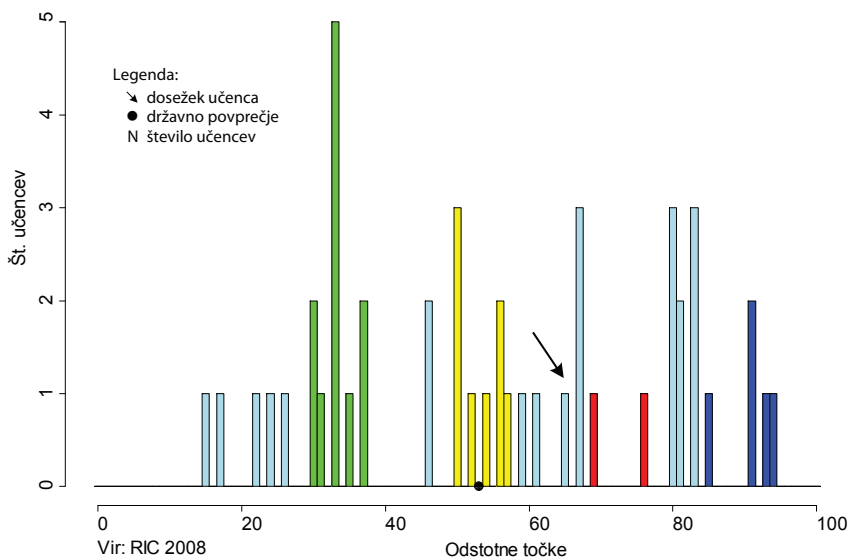
Učenec: Sedaj razumem razliko v zahtevnosti med nalogami iz obarvanih območij.

Učiteljica: Dobro. Potem tudi razumeš, da drugi učenci v državi, ki imajo podoben dosežek kot ti, uspešno rešujejo večino nalog, ki so razvrščene v rumeno in zeleno območje, in manj uspešno naloge, ki so razvrščene v rdeče in modro območje.

Učenec: Kaj pa moj dosežek pomeni glede na druge učence naše šole?

Učiteljica: Pogledaj graf dosežkov na tvoji šoli. Učenci, ki so levo od tvojega dosežka, so imeli nižje število odstotnih točk, učenci, ki so desno, pa višje. Iz grafa lahko razbereš, da je več tistih učencev, ki so dosegli nižje število odstotnih točk.

Graf dosežkov na šoli: Porazdelitev odstotnih točk učencev na tvoji šoli pri predmetu matematika (NPZ 2008, N = 47)

Učenec: Kje pa lahko pogledam, katere naloge sem uspešno reševal?

Učiteljica: Pogledaj v svoj preizkus znanja in tam boš videl, katere naloge si pravilno rešil. Takih nalog je v tvojem primeru 34, kar je enako številu točk, ki si jih prejel pri NPZ. Uspešno si rešil vse naloge iz zelenega območja, skoraj vse naloge iz rumenega območja, nekaj več kot polovico nalog iz rdečega območja in tri naloge iz modrega območja.

- Učenec: Kaj pravilno rešene naloge povejo o mojem znanju iz matematike?
- Učiteljica: Naloge, ki si jih rešil pravilno, nakazujejo znanje matematike, ki ga na splošno povzemajo opisi znanj za zeleno, rumeno in rdeče območje iz preglednice Opisi dosežkov NPZ. Iz opisov v preglednici lahko povzamemo, da si z rutinskimi postopki reševanja seznanjen, uporablja znaš ustrezne strategije reševanja v preprostih in znanih situacijah in tudi pri nekaterih kompleksnih problemih. Iz rumenega območja nisi rešil samo naloge 9.1, pri kateri je bilo potrebno načrtati krožnico skozi dano točko v koordinatnem sistemu, kar je lahko tudi posledica manjše pozornosti ali malce treme.

Preglednica: Opisi dosežkov NPZ

ZELENO OBMOČJE

Učenci kažejo osnovno matematično znanje o številih, algebri, obdelavi podatkov in o geometriji.

RUMENO OBMOČJE

Učenci izvajajo rutinske postopke in uporabljajo ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah.

RDEČE OBMOČJE

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov.

MODRO OBMOČJE

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov, rešitve kritično vrednotijo in utemeljijo.

- Učenec: Aha, zdaj razumem kaj pomenijo dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja. Vidim, da bi z več sprotnega učenja lahko dosegel še boljši rezultat.

Opomba: Primeri nalog so iz preizkusov znanja NPZ iz matematike, za 3. obdobje, redni rok 2008. Fotografije so iz OŠ Ledina, 25. maja 2007.

3. KATERI PRAVNI AKTI DOLOČAJO IN UREJAJO NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA V OSNOVNI ŠOLI?

3.1 Nacionalno preverjanje znanja določa Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo in 102/07, 107/10, 87/11 in 40/12 – ZUJF).

3.2 Podrobneje ureditev nacionalnega preverjanja znanja predpisujejo še:

- Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05, 64/06 in 2/10);
- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list RS, št. 50/12);
- Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 59/08);
- Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 73/08).

V nadaljevanju navajamo pregled nekaterih členov (ali delov členov) iz teh aktov.

ZAKON O OSNOVNI ŠOLI (ZOsn)

Nacionalno preverjanje znanja

Ob koncu drugega in tretjega obdobja se znanje učencev preverja z nacionalnim preverjanjem znanja, s katerim se preverjajo standardi znanja, določeni z učnim načrtom (v nadaljevanju: nacionalno preverjanje znanja).

Ob koncu drugega obdobja je nacionalno preverjanje znanja za učence prostovoljno, ob koncu tretjega obdobja pa je za vse učence obvezno.

Ob koncu drugega obdobja osnovna šola po predpisanem postopku sama izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in tujega jezika.

Ob koncu tretjega obdobja osnovna šola po predpisanem postopku v sodelovanju z zunanjimi ocenjevalci izvede nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali italijanščine oziroma madžarščine na narodno mešanih območjih, matematike in tretjega predmeta.

Tretji predmet določi minister tako, da v mesecu septembru izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega sveta Republike Slovenije za splošno izobraževanje izbere največ štiri predmete, iz katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja. V mesecu marcu minister določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja na posamezni osnovni šoli.

Učenci, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne morejo udeležiti nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja, imajo pravico do opravljanja nacionalnega preverjanja znanja v naknadnem roku.

Osnovna šola starše pisno obvesti o dosežkih učenca pri nacionalnem preverjanju znanja.

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja so dodatna informacija o znanju učencev. Podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja se ne smejo uporabiti za razvrščanje šol.

Podrobnejše določbe o izvajanju nacionalnega preverjanja znanja izda minister.

Tretji odstavek tega člena ni obvezen za zasebne šole, ki izvajajo programe osnovne šole po posebnih pedagoških načelih.

(64. člen, Zakon o osnovni šoli)

PRAVILNIK O NACIONALNEM PREVERJANJU ZNANJA V OSNOVNI ŠOLI

Vsebina pravilnika

Ta pravilnik ureja pristojnosti organov in organizacij, zadolženih za organizacijsko in vsebinsko pripravo ter izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli.

(1. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Način in trajanje nacionalnega preverjanja znanja

Nacionalno preverjanje znanja se opravlja pisno. Učenec ga opravlja v šoli, v katero je vključen. Opravljajo ga vsi prijavljeni učenci 6. razreda in vsi učenci 9. razreda v Republiki Sloveniji na isti dan ob isti uri.

Na isti dan učenec opravlja nacionalno preverjanje znanja le iz enega predmeta.

Nacionalno preverjanje znanja pri posameznem predmetu traja najmanj 45 in največ 90 minut.

Za učence, ki se izobražujejo na domu, veljajo enaka določila glede načina in trajanja nacionalnega preverjanja znanja kot za druge učence.

Za učence s posebnimi potrebami, učence v bolnišničnih oddelkih ter učence s poškodbami se trajanje izvedbe nacionalnega preverjanja določi z izvedbenimi navodili.

(11. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Roki za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

Nacionalno preverjanje znanja se izvede praviloma v mesecu maju.

Učenci 9. razreda, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov v rednem roku ne morejo udeležiti nacionalnega preverjanja znanja, imajo pravico do opravljanja nacionalnega preverjanja znanja v naknadnem roku, praviloma v mesecu juniju.

Datume za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ter datum objave tretjega predmeta za vsako šolsko leto določi minister s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju.

V roku, določenem s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju, šola posreduje na Ric podatke o učencih, ki bodo opravljali nacionalno preverjanje znanja.

(12. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Vpogled in poizvedba

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene pisne naloge nacionalnega preverjanja znanja, v prisotnosti učitelja na šoli in v roku, določenem s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju.

Učenec ima po vpogledu v ovrednotene pisne naloge možnost poizvedbe, s katero preveri, ali so naloge ovrednotene v skladu z navodili za vrednotenje. Morebitna sprememba dosežka se izvede v skladu z navedenimi navodili.

Ob koncu drugega obdobja se poizvedba izvede v šoli, ob koncu tretjega obdobja pa se vpogled izvede v šoli, poizvedbo pa opravi ravnatelj na območni enoti ZRSŠ.

(14. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Obveščanje o dosežkih učenca

Dosežki učenca so izraženi v točkah in v odstotku.

Učenci 6. razreda prejmejo obvestilo, v katerem so vpisani dosežki pri predmetih, iz katerih je potekalo nacionalno preverjanje znanja. Šola razdeli učenecem obvestilo po preteku roka za vpogled in poizvedbo v skladu s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju.

Učence 9. razreda šola seznanji z dosežki ob vpogledu v ovrednotene pisne naloge nacionalnega preverjanja znanja, dosežki učenca pa se vpišejo v zaključno spričevalo.

(15. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Ugovor na dosežek pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja

Če učenec in starši menijo, da je pri ugotavljanju dosežka učenca pri nacionalnem preverjanju ob koncu tretjega obdobja prišlo do pisne ali računske napake, lahko starši v treh dneh po prejemu zaključnega spričevala pri ravnatelju vložijo obrazložen ugovor.

Ravnatelj najpozneje v treh dneh po prejemu ugovora imenuje komisijo, v kateri je vsaj en član, ki ni zaposlen v šoli. Če komisija ugotovi, da je pri ugotavljanju dosežka učenca prišlo do pisne ali računske napake, se postopek ugotavljanja dosežka ponovi. Odločitev komisije je dokončna.

(16. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Zaupni podatki

Gradivo za nacionalno preverjanje znanja, nabor nalog, šifre učencev in razporeditev nadzornih učiteljev so zaupni podatki. Do objave sodijo med zaupne podatke tudi seznam predmetov za določitev tretjega predmeta ter seznam osnovnih šol, v katerih se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja iz določenega tretjega predmeta.

Osebe, ki imajo dostop do podatkov iz prejšnjega odstavka, morajo varovati te podatke kot tajne in ravnati v skladu z navodili za varovanje podatkov.

Osebe, ki ravnajo v nasprotju s tem pravilnikom in navodili za varovanje podatkov, so odškodninsko in kazensko odgovorne.

(18. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Podatki in analize o dosežkih

Podatki in analize o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja se ne smejo uporabiti za razvrščanje šol.

(18. a člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

Način in rok hranjenja dokumentacije

Dokumentacija, ki se nanaša na nacionalno preverjanje znanja, se hrani v arhivu šole, na kateri je učenec opravljal nacionalno preverjanje.

Šola hrani dokumentacijo v zvezi z nacionalnim preverjanjem znanja učenca najmanj eno leto po opravljenem preverjanju znanja.

Šola na pisno zahtevo učenca ali njegovih staršev lahko pred uničenjem dokumentacije iz prejšnjega odstavka učencu izroči pisne naloge, povezane z nacionalnim preverjanjem znanja.

(21. člen, Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli)

4. NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA V ŠOLSLEM LETU 2012/2013 (POVZETEK)

- nacionalno preverjanje znanja je za učence 6. razreda OŠ prostovoljno,
- prijava k nacionalnemu preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja pomeni, da se učenec prijavlja k preverjanju iz vseh treh predmetov nacionalnega preverjanja znanja,
- nacionalno preverjanje znanja je za učence 9. razreda OŠ obvezno (razen za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom, ker je za te učence opravljanje prostovoljno, v skladu s 67. členom Zakona o osnovni šoli),
- nacionalno preverjanje znanja učenci opravljajo v rednem roku, pravico do naknadnega roka pa imajo le učenci 9. razreda, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov niso mogli udeležiti preverjanja v rednem roku,
- o upravičenosti razlogov za prijavo v naknadnem roku odloča ravnatelj šole na podlagi ustreznih mnenj in dokazil,
- učenci opravljajo nacionalno preverjanje znanja na šoli, ki jo obiskujejo,
- preverjanje se opravlja pisno in pri posameznem predmetu traja 60 minut,
- na vseh šolah se preverjanje začne ob 8.30 in konča ob 9.30,
- šola mora učencem in njihovim staršem omogočiti vpogled v ovrednotene pisne naloge nacionalnega preverjanja znanja v skladu s Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju ministra za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja Državnega izpitnega centra,
- dosežek učencev 6. razreda, izražen v točkah in v odstotnih točkah, se vpiše v Obvestilo o dosežkih pri nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja,
- dosežek učencev 9. razreda, izražen v točkah in v odstotnih točkah, se vpiše v zaključno spričevalo, ki ga učenci prejmejo ob zaključku šolanja,
- v skladu s sklepom ministra za šolstvo in šport z dne 1. 7. 2008 o merilih za izbiro kandidatov v primeru omejitve vpisa v srednje šole se bodo, na podlagi predhodnega soglasja kandidata in staršev, dosežki nacionalnega preverjanja znanja lahko upoštevali tudi kot eno izmed meril, če ima več kandidatov na spodnji meji v izbirnem postopku enak seštevek zaključnih ocen iz obveznih predmetov 7., 8. in 9. razreda.

5. KOLEDAR NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA V ŠOLSLEM LETU 2012/2013 – DATUMI, KI JIH NE SMETE SPREGLEDATI

Redni rok

		6. razred	9. razred
3. september 2012	Objava sklepa ministra za izobraževanje, znanost, kulturo in šport o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega se bo izvedlo nacionalno preverjanje znanja.		√
1. marec 2013	Objava sklepa ministra o določitvi šol, v katerih se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja iz določenega tretjega predmeta.		√
7. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz matematike.	√	√
9. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali madžarščine ali italijanščine.	√	√
14. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz tretjega predmeta.		√
14. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ali nemščine.	√	
30. maj 2013	Šola seznanjeni učence z dosežki ter njim in njihovim staršem omogoči vpogled v ovrednotene naloge. Učenci se skupaj s starši odločajo za strokovno presojo o pravilnosti vrednotenja nalog (poizvedba).	√	√
31. maj 2013	Poizvedbe na šoli. Opravi jih učitelj.	√	

31. maj 2013	Poizvedbe. Opravi jih ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja. Posebej usposobljeni strokovnjak za vrednotenje preveri, ali so naloge ovrednotene v skladu z navodili za vrednotenje.		√
4. junij 2013	Razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja.	√	
14. junij 2013	Razdelitev zaključnih spričeval učencem z vpisanim dosežkom pri nacionalnem preverjanju znanja.		√

Naknadni rok

9. razred		
30. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz matematike.	√
31. maj 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine ali madžarščine ali italijanščine.	√
3. junij 2013	Nacionalno preverjanje znanja iz tretjega predmeta.	√
11. junij 2013	Šola seznani učence z dosežki ter njim in njihovim staršem omogoči vpogled v ovrednotene naloge. Učenci se skupaj s starši odločajo za strokovno presojo o pravilnosti vrednotenja nalog (poizvedba).	√
12. junij 2013	Poizvedbe. Opravi jih ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja. Posebej usposobljeni strokovnjak za vrednotenje preveri, ali so naloge ovrednotene v skladu z navodili za vrednotenje.	√
14. junij 2013	Razdelitev zaključnih spričeval učencem z vpisanim dosežkom pri nacionalnem preverjanju znanja.	√

6. VIRI:

1. Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (december 2005), pripravila Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja.
2. Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo in 102/07, 107/10, 87/11 in 40/12 – ZUJF).
3. Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05, 64/06 in 2/10).
4. Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list RS, št. 50/12).
5. Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 59/08).
6. Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 73/08).
7. Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli 2012/2013.

